

DOI 10.31558/2307-2318.2023.1.17

УДК 331.5.024.5:331.548

JEL: D03, E24, I21, J24, O15

Страшко В.І.,

аспірант,

Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»

ORCID: 0009-0002-4430-0665

e-mail: tkost2017@gmail.com

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РОБОЧОЇ СИЛИ НА РИНКУ ПРАЦІ

У статті визначено стратегічні напрями удосконалення системи освіти в контексті підвищення конкурентоспроможності робочої сили на ринку праці. Розроблено науково-методичні засади визначення стратегічних напрямів удосконалення системи освіти в контексті підвищення конкурентоспроможності робочої сили на ринку праці. Запропоновано алгоритм визначення стратегічних напрямів удосконалення системи освіти, що складається з наступних етапів: аналіз стану, тенденцій та особливостей системи освіти та її відповідності потребам ринку праці; ідентифікація проблем та визначення переваг поточного стану системи освіти; формування стратегічного бачення та пріоритетів розвитку, завдань і заходів удосконалення системи освіти; визначення суб'єктів, методів та ресурсного забезпечення розробки стратегічних напрямів удосконалення системи освіти; розробка плану заходів з реалізації стратегічних напрямів удосконалення системи освіти та інших інструментів їх реалізації; аналіз загроз, можливостей та контроль за реалізацією стратегічних напрямів; моніторинг, аналіз та оцінювання результативності реалізації стратегічних напрямів удосконалення системи освіти; визначення ефективності реалізації стратегічних напрямів та їх коригування у разі необхідності внесення змін.

Ключові слова: конкурентоспроможність робочої сили, ринок праці, регулювання ринку праці, стратегічні напрями, система освіти, якість освіти, реформування.

Рис. – 1, Літ. – 7.

V. Strashko,

Postgraduate,

Higher Educational Establishment of Ukoopspilka
«Poltava University of Economics and Trade»

ORCID: 0009-0002-4430-0665

e-mail: tkost2017@gmail.com

STRATEGIC DIRECTIONS FOR EDUCATIONAL SYSTEM IMPROVING BASED ON WORKFORCE COMPETITIVENESS INCREASE

In the article the strategic directions for improving the education system in the context of increasing the competitiveness of the workforce in the labor market is defined. The scientific and methodological principles for determining strategic directions for improving the education system in the context of increasing the competitiveness of the workforce in the labor market have

been developed. An algorithm for determining strategic directions for improving the education system is proposed, which consists of the following stages: analysis of the state, trends, and features of the education system and its compliance with the needs of the labor market; identification of problems and determination of advantages of the current state of the education system; formation of a strategic vision and development priorities, tasks and measures to improve the education system; identification of subjects, methods and resource support for the development of strategic directions for improving the education system; development of a plan of measures for the implementation of strategic areas of improvement of the education system and other tools for their implementation; analysis of threats, opportunities and control over the implementation of strategic directions; monitoring, analysis and evaluation of the effectiveness of the implementation of strategic directions for improving the education system; determination of the effectiveness of the implementation of strategic directions and their adjustment in the event of the need to make changes.

Keywords: *competitiveness of the workforce, labor market, labor market regulation, strategic directions, education system, quality of education, reforms.*

Fig. – 1, Ref. – 7.

Постановка проблеми. Удосконалення системи освіти є важливою складовою підвищення конкурентоспроможності робочої сили на ринку праці. У сучасному світі, де технології постійно змінюються та розвиваються, необхідно, щоб освіта була адаптивною та відповідала вимогам ринку праці. За таких умов розробка стратегічних напрямів удосконалення системи освіти в контексті підвищення конкурентоспроможності робочої сили на ринку праці дозволить систематизувати поточну інформацію, сформувані ефективні плани та стратегії розвитку освіти. Застосування принципів об'єктивності, системності та гнучкості дозволить адаптувати освітні процеси до потреб ринку праці. Використання різних інструментів, включаючи фінансові, науково-технічні та інституційні, сприятиме ефективному управлінню системою освіти та забезпеченню її структурованості та збалансованості. Результатом стане покращення якості освіти, збільшення навичок і компетентностей випускників, залучення інвестицій у розвиток освіти та створення сприятливих умов для підвищення конкурентоспроможності робочої сили на ринку праці. Розробка та реалізація таких заходів сприятиме забезпеченню сталого соціально-економічного прогресу, зміцненню позицій країни в глобальному конкурентному середовищі та підвищенню якості життя громадян.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у вітчизняні дослідження системи освіти в контексті підвищення конкурентоспроможності робочої сили на ринку праці зробили В. Антонюк, С. Бандур, Л. Безтелесна [1], Д. Богиня, В. Васильченко, О. Грیشнова, Л. Ільч [2; 3], А. Колот, М. Кримова [3; 4], Е. Лібанова, Л. Лісогор [5], Ю. Маршавін, О. Новікова, В. Онікієнко, І. Петрова, В. Петюх, Л. Семів, М. Семикіна, Л. Шаульська [6], Н. Якимова [7] та інші. Водночас, сучасні економічні виклики вимагають більш ґрунтовного вивчення механізмів удосконалення системи освіти в контексті підвищення конкурентоспроможності робочої сили на ринку праці, що зумовлює актуальність обраного напрямку дослідження.

Метою статті є розробка стратегічних напрямів удосконалення системи освіти в контексті підвищення конкурентоспроможності робочої сили на ринку праці.

Виклад основного матеріалу. Необхідність удосконалення системи освіти полягає в потребі підвищення конкурентоспроможності робочої сили на ринку праці, що є важливим чинником економічного розвитку. Удосконалення системи освіти стає необхідністю в умовах швидко змінюючогося світу і постійного розвитку технологій.

Вивчення наявних тенденцій дозволяє визначити низку проблем, які існують в системі освіти України, а саме:

низький рівень фінансування, що обмежує здійснення реформ та вдосконалення системи. Це може вплинути на якість навчання, інфраструктуру та умови навчання;

низький рівень оплати праці науково-педагогічних працівників, що може призвести до низької мотивації та втрати кваліфікованих кадрів;

відсутність стандартів якості освіти, які можуть забезпечити високу якість навчання та дозволити порівнювати результати в різних закладах освіти;

відсутність взаємозв'язку між системою освіти та ринком праці: система освіти України не завжди забезпечує необхідні знання та навички, які є затребувані на ринку праці, що може призвести до високого рівня безробіття та низького рівня конкурентоспроможності робочої сили;

високий рівень корумпованості: у системі освіти України є проблема корупції, яка може призвести до академічної недобросовісності у навчанні, нерівних умов та можливостей навчання для здобувачів освіти та зниження рівня якості освіти;

відсутність інновацій: система освіти України не завжди використовує інноваційні технології та методи навчання, що може призвести до відставання від інших країн – світових лідерів у якості освіти, а також до недостатнього розвитку потенціалу здобувачів вищої освіти.

Враховуючи вищезазначені проблеми, доцільно запропонувати науково-методичні засади визначення стратегічних напрямів удосконалення системи освіти в контексті підвищення конкурентоспроможності робочої сили на ринку праці (рис. 1). В основу розробки таких науково-методичних засад варто покласти ключові напрями дослідження:

визначення стратегічних напрямів, що ґрунтується на аналізі потреб ринку праці. Це означає вивчення сучасних тенденцій, прогнозування майбутніх потреб у робочій силі та ідентифікацію ключових галузей, де потрібні спеціалісти з високим рівнем кваліфікації;

дослідження сучасних освітніх підходів та методик, що дозволить виявити ті, які найбільш ефективні для формування необхідних навичок та знань робочої сили;

залучення експертів та партнерів – для розробки стратегічних напрямів удосконалення системи освіти важливо залучати експертів з галузі освіти, роботодавців, представників громадськості та студентів, що допоможе забезпечити різноманітність поглядів та підвищить шанси на успіх впровадження запропонованих стратегій.

Основною метою формування науково-методичних засад визначення стратегічних напрямів удосконалення системи освіти в контексті підвищення конкурентоспроможності робочої сили на ринку праці є створення ефективної і адаптивної освітньої системи, яка задовольнятиме потреби сучасного ринку праці, виявлення позитивних та негативних тенденцій, подолання інформаційної асиметрії.

Важливим у формуванні науково-методичних засад удосконалення системи освіти є врахування наступних принципів:

об'єктивності – передбачає використання об'єктивних критеріїв, методів, інструментів та наукових даних для прийняття рішень і розробки стратегічних напрямів удосконалення системи освіти;

неупередженості – передбачає відсутність упередженості або впливу особистих поглядів і припущень на процес визначення стратегічних напрямів удосконалення системи освіти, тобто науково-методичні засади повинні ґрунтуватися на реальних фактах, дослідженнях та експертній думці;

систематичності – передбачає використання систематичного підходу до збору, аналізу та оцінки даних, щоб забезпечити об'єктивність і надійність результатів. Це означає використання наукових методів та методик, що дозволяють систематично розглядати всі аспекти удосконалення системи освіти;

Рис. 1. Науково-методичні засади визначення стратегічних напрямів удосконалення системи освіти в контексті підвищення конкурентоспроможності робочої сили на ринку праці

достовірності – для забезпечення об'єктивності та неупередженості науково-методичних засад важливо проводити перевірку достовірності даних та результатів досліджень, що може включати перевірку робочих гіпотез, використання контрольних груп або залучення експертів для оцінки об'єктивності отриманих висновків;

системності – передбачає розгляд системи освіти як єдиної організованої системи, в якій всі елементи взаємозв'язані та впливають один на одного. Для удосконалення системи освіти необхідно аналізувати та враховувати взаємозв'язки між різними рівнями освіти, предметними областями, методиками навчання, оцінюванням тощо;

комплексності – акцентує увагу на тому, що для ефективного удосконалення системи освіти необхідно враховувати різні аспекти, такі як освітня програма, методи навчання, професійна підготовка науково-педагогічних працівників, забезпечення рівного доступу до освіти, підтримка здобувачів з інвалідністю, розвиток творчості та критичного мислення, розвиток ключових компетентностей та навичок, використання інформаційно-комунікаційних технологій тощо;

порівнянності – передбачає використання порівняльного аналізу та оцінки різних аспектів системи освіти, а також порівняння з іншими країнами, регіонами або закладами освіти, щоб виявити сильні та слабкі сторони системи освіти;

прогностичності – передбачає здатність прогнозувати майбутні тенденції, потреби та вимоги ринку праці, що дозволяє адаптувати систему освіти до майбутніх викликів. Це означає проведення досліджень, аналіз трендів у розвитку ринку праці, змін в технологіях та соціально-економічних умовах, щоб визначити необхідні компетенції та навички, які стануть важливими в майбутньому. Прогностичність дозволяє вчасно впроваджувати зміни та розробляти стратегії підготовки робочої сили для майбутніх потреб;

гнучкості та адаптивності – означає здатність системи освіти адаптуватися до змін у вимогах ринку праці, технологічних зрушень та суспільних потреб. Удосконалення системи освіти повинно передбачати гнучкість у програмах навчання, методиках викладання, організаційних засадах та підходах до оцінювання. Це дозволяє системі освіти бути адаптивною до вимог ринку праці та суспільства в цілому;

збалансованості передбачає створення збалансованої системи освіти, яка враховує різноманітні аспекти та потреби здобувачів. Це означає забезпечення рівноваги між теоретичним та практичним навчанням, між загальною освітою та професійною підготовкою, між академічними знаннями та розвитком м'яких навичок та компетенцій;

структурованості – передбачає чітку організацію та систематизацію елементів системи освіти. Це означає визначення чітких цілей, структури програм навчання, послідовності та прогресії вивчення матеріалу, а також організацію оцінювання та звітності. Структурованість сприяє ефективному управлінню та реалізації освітніх процесів.

Ці принципи допомагають впроваджувати ефективну політику та заходи для удосконалення системи освіти, забезпечуючи її відповідність вимогам ринку праці та підвищення конкурентоспроможності робочої сили.

Розглянемо інструменти, що застосовуються у контексті удосконалення системи освіти:

правові – ці інструменти включають законодавчі акти, нормативно-правові документи та правила, які регулюють функціонування системи освіти. Вони встановлюють права та обов'язки учасників освітнього процесу, стандарти якості освіти, процедури акредитації та сертифікації, а також механізми контролю й оцінки;

організаційно-економічні – ці інструменти спрямовані на оптимізацію організаційних структур та процесів в системі освіти. Вони включають розробку ефективних моделей управління, розподіл ресурсів, стимулювання та регулювання фінансових питань, а також розвиток партнерських відносин між освітніми установами, бізнесом та громадянськістю;

соціальні – ці інструменти спрямовані на залучення громадськості, стейкхолдерів та соціальних партнерів до процесу удосконалення системи освіти. Вони включають проведення громадських обговорень, консультацій та залучення громадськості до прийняття рішень, формування партнерських мереж із представниками бізнесу та громадськості для спільного розвитку освіти;

інформаційні – ці інструменти базуються на використанні інформаційних технологій та систем і забезпечують збір, обробку, зберігання та поширення інформації про систему освіти. Вони включають системи збору статистичних даних, бази знань, платформи для електронного навчання, веб-ресурси та інформаційні портали, які надають доступ до актуальної освітньої інформації для учнів, студентів, вчителів та інших зацікавлених осіб;

інституційні – ці інструменти включають заклади та організації, які здійснюють управління та регулювання системи освіти. Вони включають міністерства, національні агентства з регулювання, акредитації та сертифікації, дослідницькі установи та інші організації, які сприяють формуванню та реалізації освітньої політики, розробці програм та методик навчання, а також наданню підтримки та координації закладам освіти;

фінансові – ці інструменти включають фінансування та розподіл ресурсів для удосконалення системи освіти. Вони охоплюють бюджетні асигнування на освіту, механізми фінансування освітніх установ, стипендіальну та грантову підтримку, а також механізми фінансової стимуляції для досягнення конкретних цілей та показників якості освіти;

науково-технічні – ці інструменти спрямовані на застосування наукових досліджень та технологічних інновацій для удосконалення системи освіти. Вони включають: проведення наукових досліджень у галузі освіти, які спрямовані на розробку нових методик навчання, оцінювання якості освіти, аналіз тенденцій розвитку освітньої системи тощо; технологічні інновації, що включають в себе використання комп'ютерів, програмного забезпечення, онлайн-ресурсів, мультимедійних матеріалів та інших електронних засобів, які забезпечують ефективніші та інтерактивніші способи навчання; використання сучасного технічного обладнання, такого як лабораторне устаткування, комп'ютери, інтерактивні дошки, проектори тощо, що допомагає створювати комфортні умови для навчання та досліджень.

Алгоритм визначення стратегічних напрямів удосконалення системи освіти включає наступні етапи:

Етап 1. Аналіз стану, тенденцій та особливостей системи освіти та її відповідності потребам ринку праці є початковим етапом алгоритму визначення стратегічних напрямів удосконалення системи освіти. На цьому етапі проводиться ґрунтовний аналіз стану освітньої системи – досліджується поточний стан освіти, включаючи структуру системи, зміст навчальних програм, методи і підходи до навчання, організаційні форми та процедури. Також здійснюється оцінка якості освіти, випускних компетенцій і навичок здобувачів освіти. Під час аналізу враховуються тенденції розвитку освітніх технологій, демографічні зміни, потреби ринку праці та вимоги сучасного світу. Такий аналіз дозволяє виявити потреби ринку праці, попередні прогнози та зміни, що відбуваються у різних сферах економіки та суспільстві в цілому. Це надає можливість виявити особливості та недоліки системи освіти, що необхідно враховувати при формуванні стратегічних напрямів.

Етап 2. Ідентифікація проблем та визначення переваг поточного стану системи освіти, що є підґрунтям для переходу до наступного етапу. На цьому етапі проводиться детальний аналіз виявлених раніше проблем і недоліків у системі освіти. Це можуть бути проблеми зі структурою та організацією освіти, застарілими методиками навчання, нестачею кваліфікованих кадрів, неактуальністю навчальних програм та відсутністю зв'язку з потребами ринку праці.

У процесі ідентифікації проблем також з'ясовуються переваги та сильні сторони поточного стану системи освіти. Це можуть бути успіхи в досягненні високих стандартів навчання, наявність сучасних навчальних матеріалів та технологій, активна участь у міжнародних освітніх програмах тощо. Визначення переваг поточного стану системи освіти дозволяє використовувати ці позитивні аспекти як основу для подальшого розвитку та удосконалення системи. Водночас, ідентифікація проблем робить можливим фокусування на них і впровадження заходів для їх вирішення.

Етап 3. Формування стратегічного бачення та пріоритетів розвитку, завдань і заходів удосконалення системи освіти. На цьому етапі враховуються результати аналізу стану системи освіти, ідентифіковані проблеми та переваги, а також потреби ринку праці. Здійснюється узагальнення результатів аналізу для визначення стратегічного бачення, яке відображає майбутній напрямок розвитку системи освіти.

Формування стратегічного бачення включає визначення цілей і завдань, які відповідатимуть потребам ринку праці і сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності робочої сили. Ці цілі можуть включати підвищення якості освіти, розвиток актуальних навичок і компетенцій, забезпечення доступності освіти для всіх соціальних груп тощо. На основі стратегічного бачення формуються пріоритети розвитку системи освіти. Це включає визначення ключових напрямків, на які слід зосередити зусилля і ресурси, а також встановлення пріоритетів у впровадженні заходів.

Заходи удосконалення системи освіти визначаються на основі стратегічного бачення і пріоритетів. Це можуть бути реформування навчальних програм, підвищення кваліфікації педагогічного персоналу, впровадження новітніх технологій навчання, створення партнерських зв'язків з підприємствами та іншими інституціями.

Етап 4. Визначення суб'єктів, методів та ресурсного забезпечення розробки стратегічних напрямів удосконалення системи освіти. На цьому етапі визначаються суб'єкти, які залучаються до розробки стратегічних напрямів. Це можуть бути представники освітніх установ, державні органи, експерти, представники роботодавців та інші зацікавлені сторони. Важливо забезпечити широку участь і залученість різних зацікавлених груп для забезпечення репрезентативності і ефективності стратегічного процесу.

Щодо методів, на цьому етапі застосовуються різні підходи, такі як аналітичні методи (наприклад, SWOT-аналіз, PEST-аналіз), дослідницькі методи (опитування, інтерв'ю), консультативні засідання, експертні оцінки та інші. Комбінація різних методів дозволяє отримати різнобічну інформацію та обґрунтування для прийняття рішень.

Забезпечення ресурсами є важливим аспектом на цьому етапі. Ресурсне забезпечення включає фінансові ресурси, інформаційні ресурси, технічні засоби, людські ресурси та інші необхідні ресурси. Важливо визначити, які ресурси будуть доступні для реалізації стратегічних напрямів і забезпечити їх належне використання.

Результатом цього етапу є визначені суб'єкти, методи і ресурсне забезпечення для подальшої розробки і впровадження стратегічних напрямів удосконалення системи освіти. Це створює основу для подальшої роботи над конкретизацією заходів та розробки детального плану дій.

Етап 5. Розробка плану заходів з реалізації стратегічних напрямів удосконалення системи освіти та інших інструментів їх реалізації. На цьому етапі формуються конкретні заходи, завдання і проекти, які допоможуть досягти поставлених цілей. План заходів повинен бути структурованим, часово обмеженим і включати необхідні ресурси для їх виконання. При цьому важливо враховувати пріоритети, можливості та обмеження.

У розробці плану використовуються різні інструменти, такі як розподіл завдань, графіки виконання, бюджетування ресурсів, визначення відповідальних осіб і контрольних точок. Ці інструменти допомагають забезпечити структурованість, прозорість та ефективність реалізації стратегії. Крім того, важливим аспектом є інтеграція інших

інструментів реалізації стратегічних напрямів, таких як інформаційні системи, навчальні програми, організаційні зміни, фінансові ресурси тощо. Це допомагає створити комплексний підхід до реалізації стратегічних напрямів і забезпечити їх успішне впровадження.

Етап 6. Аналіз загроз, можливостей та контроль за реалізацією стратегічних напрямів удосконалення системи освіти в контексті підвищення конкурентоспроможності робочої сили на ринку праці включає систематичне оцінювання впливу зовнішніх факторів та контроль за виконанням запланованих заходів.

На цьому етапі проводиться аналіз можливостей, що створюються зовнішнім середовищем, таким як зміни в ринкових умовах, технологічні інновації, соціокультурні та економічні тенденції. Також враховуються загрози, такі як демографічні зміни, технологічна відсталість, недостатнє фінансування тощо. Цей аналіз допомагає виявити можливості для подальшого удосконалення системи освіти та ідентифікувати потенційні ризики.

Контроль за реалізацією стратегічних напрямів включає систематичне спостереження, вимірювання та оцінку результатів виконання запланованих заходів. Це дозволяє вчасно виявляти відхилення, аналізувати їх причини і вживати відповідних коригувальних заходів. Контроль є важливим елементом успішної реалізації стратегічних напрямів, допомагає забезпечити відповідність досягнутих результатів поставленим цілям і забезпечити ефективне використання ресурсів.

Крім того, на даному етапі важливо залучати стейкхолдерів, таких як кадровий склад, здобувачі освіти, роботодавці, представники громадськості, до процесу моніторингу та оцінки. Їхні відгуки допомагають зрозуміти, наскільки ефективними є стратегічні напрями, виявляти можливості для подальшого удосконалення, а також дозволяє перевіряти, наскільки успішно виконуються заплановані заходи. Це сприяє адаптації стратегії до змін в середовищі та досягненню максимальних результатів.

Етап 7. Моніторинг, аналіз та оцінювання результативності реалізації стратегічних напрямів удосконалення системи освіти. На цьому етапі проводиться моніторинг та збір інформації про виконання запланованих заходів та досягнення поставлених цілей. Важливо визначити ключові показники продуктивності, які відображають прогрес у реалізації стратегічних напрямів, такі як показники якості освіти, рівень задоволеності здобувачів і роботодавців, результати працевлаштування випускників на ринку праці тощо.

Аналіз і оцінювання результатів дозволяють зрозуміти, наскільки успішно були виконані заходи та досягнуті цілі. Виявлення позитивних результатів допомагає підтримати успішні практики та залучити додаткові ресурси для подальшого розвитку. Водночас, ідентифікація недоліків та проблем дозволяє вжити корекційних заходів для покращення стратегічних напрямів та досягнення кращих результатів.

Моніторинг, аналіз та оцінювання результатів є постійним процесом, що забезпечує вдосконалення системи освіти. Це дозволяє виявляти успішні практики, реагувати на зміни в середовищі та досягати поставлених цілей у контексті підвищення конкурентоспроможності робочої сили на ринку праці.

Етап 8. Визначення ефективності реалізації стратегічних напрямів та їх коригування у разі необхідності внесення змін. На цьому етапі проводиться комплексна оцінка ефективності реалізації стратегічних напрямів, залучаючи різноманітні методи оцінки, які включають аналіз ключових показників продуктивності, звітність, експертні оцінки, опитування стейкхолдерів та інші інструменти.

Результати оцінки дозволяють визначити досягнені успіхи, виявити проблемні аспекти та визначити сфери, де потрібно внести зміни та коригування. На основі отриманих даних розробляються рекомендації щодо покращення стратегічних напрямів, впроваджуються корекційні заходи та зміни в план реалізації. Це дозволяє систематично оцінювати ефективність стратегії, а також забезпечує гнучкість та адаптивність системи

освіти до змін у потребах ринку праці та соціально-економічному середовищі. Внесення коригувань у стратегічні напрями допомагає забезпечити їх актуальність та відповідність метам та завданням системи освіти.

Цей етап є постійним процесом, який забезпечує зв'язок між стратегічним плануванням, реалізацією та результативністю системи освіти. Він дозволяє системі освіти адаптуватися до змін, враховувати нові тенденції та потреби ринку праці, а також постійно вдосконалювати свою ефективність і конкурентоспроможність. Коригування стратегічних напрямів на основі оцінки результатів допомагає системі освіти досягати поставлених цілей та забезпечувати якісну підготовку робочої сили для ринку праці.

Усі ці етапи запропонованого алгоритму є невід'ємною частиною процесу удосконалення системи освіти, який спрямований на підвищення конкурентоспроможності робочої сили та задоволення потреб ринку праці.

При розробці та реалізації науково-методичних засад визначення стратегічних напрямів удосконалення системи освіти в контексті підвищення конкурентоспроможності робочої сили на ринку праці існують певні ризики, що можуть стримувати процес удосконалення системи освіти України, а саме:

політична нестабільність – може вплинути на фінансування системи освіти та відкладати впровадження реформ, які можуть підвищити якість навчання;

економічна нестабільність – може обмежити ресурси, які можуть бути використані для удосконалення системи освіти;

відсутність політичної волі може стати перешкодою для впровадження необхідних реформ та змін в системі освіти;

негативна позиція громадськості та консервативні погляди на освіту та недостатнє розуміння важливості змін можуть стати перешкодою для удосконалення системи освіти;

зовнішні загрози, такі як геополітичні конфлікти або пандемії, можуть вплинути на фінансування та здійснення реформ в системі освіти.

Результати розробки та реалізації науково-методичних засад визначення стратегічних напрямів удосконалення системи освіти сприятимуть:

формуванню комплексу стратегічних напрямів удосконалення системи освіти, їх адаптації до умов зовнішнього середовища через розробку та реалізацію механізму підвищення конкуренто-спроможності робочої сили в системі регулювання ринку праці;

розробці нових методик і підходів до підвищення якості освіти, зокрема в частині розвитку інноваційних технологій та підготовки кадрів з високим рівнем компетентності;

створенню ефективної системи моніторингу та оцінки результативності системи освіти, що дозволить забезпечувати постійне вдосконалення процесу навчання та підготовки кадрів;

врахуванню вимог ринку праці в освітньому процесі, що дозволить забезпечувати відповідність компетенцій випускників вимогам роботодавців;

розробці механізмів фінансової підтримки освітніх проектів та програм, спрямованих на розвиток конкурентоспроможності робочої сили на ринку праці;

впровадженню інноваційних технологій у процес навчання, зокрема використання онлайн-курсів, дистанційного навчання та інших новітніх технологій;

залученню до участі у розробці стратегічних напрямів удосконалення системи освіти роботодавців, громадськості та наукової спільноти.

Таким чином, враховуючи існуючі тенденції в освіті, варто зазначити, що одним із ключових напрямів удосконалення системи освіти має стати забезпечення високої якості освіти, яка забезпечуватиме випускників необхідними знаннями та навичками, що підвищить їх конкурентоспроможність на ринку праці. Іншим важливим напрямом стане розвиток інноваційної інфраструктури та технологічного потенціалу, що забезпечить зручний доступ до сучасних засобів та технологій і сприятиме отриманню здобувачами освіти якісних практичних знань та навичок.

Також доцільно розвивати підприємництво та сприяти інноваційним стартапам, які створюють нові робочі місця та забезпечують розвиток економіки країни. Для цього необхідно підтримувати зв'язок між університетами та підприємствами, забезпечуючи можливості для практики та стажування здобувачів освіти. Крім того, важливо забезпечувати розвиток креативності та інтелектуальної самодостатності здобувачів, які зможуть бути успішними у будь-якій сфері життя. Для цього можуть бути використані інтерактивні технології та ігри, що стимулюють розвиток логічного мислення та творчості.

Отже, вдосконалення системи освіти повинно включати різні напрями, що дозволять здобувачам отримувати високоякісну освіту та навички, необхідні для успіху на ринку праці, а також створити умови для розвитку інновацій та підприємництва.

Висновки. Таким чином, підвищення конкурентоспроможності робочої сили на ринку праці є актуальним завданням, для досягнення якого необхідно удосконалити систему освіти. За таких умов формування науково-методичних засад для визначення стратегічних напрямів удосконалення системи освіти виявляється ключовим фактором успіху. У процесі розробки цих засад враховуються принципи об'єктивності, неупередженості, системності, комплексності, порівнянності та прогностичності. Крім того, використовуються різні інструменти, такі як правові, організаційно-економічні, соціальні, інформаційні, інституційні, фінансові та науково-технічні. Ці інструменти сприяють забезпеченню ефективного функціонування системи освіти та врахуванню потреб ринку праці. Результатом формування науково-методичних засад є визначення пріоритетних напрямків розвитку системи освіти, розробка нових методик і підходів, залучення стейкхолдерів, оцінка поточного стану та розробка детального алгоритму дій. Впровадження запропонованих стратегічних напрямів удосконалення системи освіти сприятиме формуванню конкурентоспроможності робочої сили в системі регулювання ринку праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безтелесна Л. Механізми взаємодії роботодавців та вищих навчальних закладів в системі безперервної освіти. *Нова педагогічна думка*. 2013. № 1.2. С. 174-177.
2. Ільч Л. М. Взаємодія ринків праці та освіти: сутність, характерні риси та модель функціонування. *Економіка та держава*. 2017. № 4. С. 69-74.
3. Ільч Л. М., Кримова М.О. Світова практика взаємодії суб'єктів ринків праці та освіти у системі забезпечення продуктивної зайнятості молоді. *Вісник Донецького національного університету. Серія В: економіка і право*. 2014. Вип. 2. С. 39-42.
4. Кримова М. О. Оцінка конкурентоспроможності молодих фахівців з економічною освітою на ринку праці України. *Демографія та соціальна економіка*. 2015. № 2. С. 53-64.
5. Лісогор Л. С. Освітні чинники забезпечення інноваційного людського розвитку. *Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України*. 2008. №3 (30). С. 421-424.
6. Шаульська Л. В. Проблеми та можливості активізації освітнього потенціалу у становленні соціальної відповідальності в Україні. *Діагностика стану та перспектив розвитку соціальної відповідальності в Україні (експертні оцінки): монографія / О.Ф. Новікова, М.Є. Дейч, О.В. Панькова та ін.* Донецьк: ІЕП НАН України, 2013. С.100-110.
7. Якимова Н. С., Панченко І.В. Забезпечення відповідності освітнього потенціалу потребам економіки в умовах підвищення ефективності державної соціальної політики. *Економіка і організація управління*. 2018. №1 (29). С. 132–139.

REFERENCES

1. Beztelesna L. (2013) Mekhanizmy vzaiemodii robotodavtsiv ta vyshchych navchalnykh zakladiv v systemi bezpererвної osvity [Mechanisms of interaction between employers and higher education institutions in the system of continuous education]. *Nova pedahohichna dumka*, vol. 1.2, pp. 174-177. (in Ukrainian)
2. Ilich L. M. (2017) Vzaiemodiia rynkiv pratsi ta osvity: sutnist, kharakterni rysy ta model funktsionuvannia [Interaction of labor and education markets: essence, characteristics and model of functioning]. *Ekonomika ta derzhava*, vol. 4, pp. 69-74. (in Ukrainian)
3. Ilich L. M., Krymova M. O. (2014) Svitova praktyka vzaiemodii subiektiv rynkiv pratsi ta osvity u systemi zabezpechennia produktyvnoi zainiatosti molodi [World practice of interaction between the labor market and education in the system of ensuring productive youth employment]. *Visnyk Donetskoho natsionalnoho universytetu. Seriia B: ekonomika i pravo*, vol. 2, pp. 39-42. (in Ukrainian)
4. Krymova M. O. (2015) Otsinka konkurentospromozhnosti molodykh fakhivtsiv z ekonomichnoiu osvitoiu na rynku pratsi Ukrainy [Evaluation of the competitiveness of young specialists with economic education in the labor market of Ukraine]. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika*, vol. 2, pp. 53-64. (in Ukrainian)
5. Lisohor L. S. (2008) Osvitni chynnyky zabezpechennia innovatsiinoho liudskoho rozvytku [Educational factors of ensuring innovative human development]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu spozhyvchoi kooperatsii Ukrainy*, vol. 3 (30), pp. 421-424. (in Ukrainian)
6. Shaulska L. V. (2013) Problemy ta mozhlyvosti aktyvizatsii osvitnoho potentsialu u stanovlenni sotsialnoi vidpovidalnosti v Ukraini [Problems and possibilities of activation of educational potential in the formation of social responsibility in Ukraine]. *Diahnostyka stanu ta perspektyv rozvytku sotsialnoi vidpovidalnosti v Ukraini (ekspertni otsinky) [Diagnosis of the state and prospects for the development of social responsibility in Ukraine (expert assessments)]: monohrafiia [a monograph] / O.F. Novikova, M.Ye. Deich, O.V. Pankova (Eds.). Donetsk: IEP NAN Ukrainy, pp.100-110. (in Ukrainian)*
7. Yakymova N. S., Panchenko I.V. (2018) Zabezpechennia vidpovidnosti osvitnoho potentsialu potrebam ekonomiky v umovakh pidvyshchennia efektyvnosti derzhavnoi sotsialnoi polityky [Ensuring that the educational potential meets the needs of the economy in terms of increasing the effectiveness of state social policy]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, vol. 1 (29), pp. 132–139. (in Ukrainian)